

ПРЕПОРУКЕ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ШИРЕЊА ЗАРАЗНЕ БОЛЕСТИ COVID-19 НА АЕРОДРОМУ “КОНСТАНТИН ВЕЛИКИ” У НИШУ

У циљу спречавања појаве болести COVID-19 код запослених на аеродрому “Константин Велики” у Нишу, као и код путника, неопходне су мере поступања за спречавање ширења вируса SARS-CoV-2 (нови корона вирус).

Заразна болест COVID-19 се може јавити у асимптоматској, лакшој и тежој форми. Лакшу форму прате респираторни симптоми као што су: повишена температура, кашаљ, недостатак даха, отежано дисање. Тежу форму болести карактеришу упала плућа, тешки акутни респираторни синдром и бубрежна инсуфицијенција; нажалост, некада ова форма болести може имати и смртни исход.

Нови корона вирус се преноси путем капљица из респираторних путева (кашљањем, кијањем заражене особе), преко слузокожа и удисањем, директним (блиским) и индиректним контактом. Директни контакт подразумева боравак у присуству потенцијално оболеле особе на даљини мањој од 2 метра током експозиције од 15 минута или подразумева физички контакт руковањем, грљењем или љубљењем са потенцијално оболелом особом.

Индиректни пут преношења односи се на могући контакт преко предмета свеже контаминираних секретима органа за дисање оболеле особе (марамнице, платнени убруси и слично).

Контакти у пролазу, улазак без задржавања у просторију у којој борави или је боравила оболела особа има занемарљив ризик за инфекцију и то само у случају да здрава особа дође у контакт са предметима свеже контаминираним секретима оболеле особе.

Вирус SARS-CoV-2 може дуго да опстане у ваздуху и на одређеним површинама и то: у ваздуху до три сата, до 24 сата на картону, до два или три дана на пластици и нерђајућем челику. Из тог разлога треба се придржавати препоручених мера заштите током боравака на аеродрому и током путовања авионом.

Након постепеног ублажавања мера које су важиле током ванредног стања, повећава се ризик да неко од путника у међународном авио саобраћају на аеродрому “Константин Велики” у Нишу буде инфициран новим корона вирусом, као и да у моменту боравака на аеродрому испољи симптоме инфекције органа за дисање чиме постаје потенцијални преносилац вируса на блиске контакте.

Из свих наведених разлога у циљу превенције ширења заразне болести COVID-19 неопходно је предузети опште мере превенције у радном простору, за запослене на аеродрому и за путнике зависно од степена ризичне изложености потенцијално оболелим особама. Истовремено неопходно је предузети превентивне мере за све отворене површине у надлежности аеродрома “Константин Велики” у Нишу.

ОПШТЕ МЕРЕ ПРЕВЕНЦИЈЕ

Аеродромска зграда (затворени простор) и све отворене површине у надлежности аеродрома "Константин Велики" у Нишу:

- Пре почетка рада аеродрома неопходно је дефинисати организацију рада (функционисање сменског рада, одредити број ангажованог особља по сменама, одредити лица која ће контролисати спровођење превентивних мера), дефинисати план чишћења, дезинфекције и проветравања затворених као и одржавање свих отворених површина у склопу аеродрома.
- Све запослене треба упознати са општим мерама превенције и њиховом спровођењу, пре свега о значају употребе личне заштитне опреме, о препорученој физичкој дистанци и правилној хигијени и дезинфекцији.
- Руке треба прати водом и сапуном бар 20 секунди и/или дезинфиковати руке средствима на бази 70% алкохола и то када су видно запрљане, кад се долази у контакт са површинама и предметима који су могли бити свеже контаминирани секретима органа за дисање потенцијално оболелих особа, пре и након јела, након употребе тоалета, пре додиривања лица (уста, нос, очи), пре и након брисања носа марамицом као и у свим другим ситуацијама кад се процени да су руке могле бити контаминиране.
- Пре почетка рада аеродрома, опрати, очистити и дезинфиковати површине у свим просторијама у којима се обавља рад, а потом наставити праксу свакодневног чишћења и дезинфекције простора, прибора и опреме, водећи бригу о проветравању просторија, у трајању од најмање пола сата до сат времена након завршетка чишћења.
- Посебно редовно чистити и дезинфиковати простор ваздушног моста, подове, зидове, рукохвате и кваке на вратима вратима, пултове/шалтере, столове, столице, прекидаче, ручке на различитим предметима, славине, типке водокотлића и друге површине које користи већи број особа.
- Посебну пажњу треба обратити на хигијену санитарних чворова. У тоалетима обезбедити дозере са течним сапунима и папирним убрусима као и дозере са дезинфицијенсом. Истаћи на видним местима у тоалетима обавештење о обавези прања и дезинфекције руку, као и упутства за правилно прање руку.
- Процес чишћења почиње од најчистијих подручја, па се премешта ка најпрљавијим. За чишћење различитих површина се мора користити одвојена опрема, нпр. посебан сет опреме за чишћење санитарног чвора и посебан сет за лавабо. Најбоље је употребљавати једнократну опрему за чишћење.
- За дезинфекцију треба користити препарате са декларацијом као нпр. 0,5-1% раствор натријум-хипохлорита (варикина) и пратити упутства произвођача. За површине које могу бити оштећене хлорним препаратима користе се производи на бази етанола (најмање 70%). Да би се ефикасно убио вирус, површина са дезинфекционим средством мора остати влажна најмање 10 минута.

- Дезинфекцију радних и манипулативних површина спроводити најмање на свака 2 сата током рада. Све површине за које се уочи да их путници и запослени често додирују (радне површине, пулткови, типке водокотлића, славине) треба што чешће (отприлике на 1 сат) брисати дезинфицијенсом на бази 70% алкохола или брисати упијајућом крпом намоченом у 0,5-1% раствора натријум-хипохлорита (варикина).
- Запосленима и путницима морају бити доступни дезинфицијенси за руке. На улазу у објекат треба поставити сунђер или крпу добро натопљену дезинфекционим средством, тзв. дезобаријеру, и дозере за обавезну дезинфекцију руку при уласку у аеродромску зграду и јасно истакнути обавештење о обавези дезинфекције руку. Обезбедити и дозере за дезинфекцију руку у санитарним чворовима.
- Просторије у склопу аеродрома је неопходно редовно проветравати. У периоду опасности од новог корона вируса не треба користити клима уређаје, већ искључиво природан проток ваздуха, евентуално са појачивачима циркулације. Централни системи вентилације, који раде на принципу извлачења ваздуха (као што су у тоалетима и кухињама), су безбедни за употребу. Системе затворене централизоване климатизације са рецикулацијом ваздуха не треба користити.
- Службене просторије аеродрома чистити, дезинфиковати и ветрити редовно. Влажно чишћење службених просторија треба спроводити раствором неутралног детерџента а затим се дезинфикује и то: подови средствима на бази хлора а радне површине, тастатуре, компјутерски мишеви, телефони и остали мобилијар средствима на бази 70% алкохола. Површине третиране дезинфекционим средством морају остати влажне најмање 10 минута.
- Уколико је могуће треба обезбедити дистанцу између запослених од најмање 1 метра.
- У угоститељском објекту аеродрома спроводе се мере сходно упутствима доступним на сајтовима Института за јавно здравље Србије:
<http://www.batut.org.rs/download/aktuelno/Ugostiteljski%20objekt.pdf>
и Института за јавно здравље Ниш:
<http://izjz-nis.org.rs/2020-Covid-19/pdf/Preporuke%20za%20organizaciju%20rada%20i%20rad%20ugostiteljskih%20objekata%203.pdf>
- Одвојити улазе за одлазеће путнике од излаза за долазеће путнике.
- Путници пред шалтерима чекају у реду један иза другог на растојању од најмање два метра у свим правцима.
- Потребно је на свим шалтерима поставити вертикалне баријере од плексигласа или сличног материјала погодног за дезинфекцију, које одвајају међусобно запослене као и запослене од путника.
- За одлагање отпада у аеродромској згради треба обезбедити канте са поклопцем и педалом за ножно отварање.
- Све обавезне опште мере превенције које важе за запослене и путнике треба истаћи на видним местима на аеродрому. Ова обавештења морају бити доступна у електронској форми и на Интернет страници аеродрома "Константин Велики".

Препоруке за запослене на аеродрому

- Важно је нагласити запосленима да имају обавезу свакодневног праћења свог здравственог стања и мерења телесне температуре два пута дневно а обавезно пре доласка на посао. Уколико је измерена телесна температура преко 37°С или се особа осећа болесно, или пак има било које симптоме и знаке болести (не само симптоме и знаке болести респираторних и дигестивних органа), треба да се свом надређеном јави телефоном и да не долази на посао. Подразумева се да се запослени у овој ситуацији обавезно јави и свом изабраном лекару.
- Током блиског контакта са путницима, запослени се стално морају понашати одговорно као да је сваки од путника потенцијално заражен новим корона вирусом, односно да може испољити симптоме и знаке респираторне инфекције који могу бити потенцијално ризични за заражавање (мисли се на кијање, кашљање).
- Потребно је да запослени поштују препоручену физичку дистанцу од најмање 1 метра у свим правцима при контакту с другим особама у свим ситуацијама када је то могуће.
- Запослени на аеродрому су у обавези да носе заштитне маске које истовремено прекривају и нос и уста пријањајући уз лице. Рукавице треба носити при обављању послова за које су се рукавице и раније користиле, с тим да је потребно да се чешће дезинфикују средствима на бази 70% алкохола.
- Важно је избећи намештање и додиривање маске (посебно њене спољне површине). Пре стављања, као и након скидања маске руке треба опрати водом и сапуном у трајању од најмање 20 секунди и/или дезинфиковати средством на бази 70% алкохола.
- Избегавати додиривање лица (уста, носа и очију) рукама.
- Након завршетка рада/контакта са путницима најпре се скидају рукавице и бацају на безбедан начин у корпу са поклопцем и кесом за отпад. Након тога се руке перу водом и сапуном у трајању од најмање 20 секунди и/или се дезинфикују средством за суво прање руку на бази 70 % алкохола. На крају се скида маска која се баца у кесу за отпад, а руке се поново перу сапуном и водом и/или дезинфикују 70% алкохолом.
- Уколико се приликом рада и блиског контакта са путником, путник закашље или кине, поступак са путником се прекида, а запослени приступа скидању и замени маске, прању или дезинфекцији руку, по горе описаној процедури.
- Особље ангажовано на чишћењу просторија аеродрома треба да носи гумене рукавице које допиру до половине подлактице, униформу која се редовно мења и пере у топлој води, заштитну маску која прекрива истовремено и нос и уста пријањајући за лице а затворена обућа се подразумева. Рукавицама се не смеју додиривати отворени делови тела, а посебно лица (уста, нос и очи).

Препоруке за путнике

- Путници су у обавези да поштују опште мере превенције.
- Путници морају бити без симптома који указују на COVID-19 (повишена температура, кашаљ, кратак дах, отежано дисање, губитак чула укуса и мириса) и са документима која су прописана као обавезна за путовање, у складу са тренутним одлукама/уредбама Владе Републике Србије.
- Свим путницима на улазу у аеродромску зграду термовизијским камерама мерити телесну температуру. Уколико се код путника забележи повишена телесна температура $\geq 37^{\circ}\text{C}$ даљи поступак са путницима преузима гранична санитарна инспекција.
- Пратиоцима путника није дозвољен улаз у аеродромску зграду. Изузетак су категорије путника којима је неопходна пратња.
- Потребно је да путници поштују препоручену физичку дистанцу, као и да поштују дефинисане и означене путеве кретања путника.
- Сви путници су у обавези да носе маске и то тако да маска покрива истовремено и нос и уста пријањајући уз лице, све време боравка у аеродромској згради (при изласку из авиона, у ваздушном мосту, приликом боравка у угоститељским објектима у аеродромском простору и др.).
- Путницима се препоручује да ограниче пртљаг на минимум.

Опште мере превенције у авиону током лета

НАПОМЕНА: Авиокомпаније имају своје препоруке за поступање у авиону које се могу разликовати.

- Приликом уласка путника у авион прво се испуњавају седишта у последњем реду и то тако што се у оквиру једног реда седишта прво испуњавају седишта до прозора.
- Између места где седи посада и места где седе путници потребно је оставити један ред празних седишта.
- Уколико се служе храна и пиће у авиону треба избегавати блиски контакт посаде и путника.
- Струјање ваздуха у авиону усмерити од крова ка поду.
- Посада и путници у авиону су у обавези да носе маске и то тако да истовремено покривају и нос и уста пријањајући уз лице.
- Уколико путник током лета развије симптоме болести (повишена температура, кашљање, кијање и отежано дисање) обавезан је да носи маску која прекрива истовремено нос и уста пријањајући за лице, да дезинфикује руке и издвоји се на посебно седиште на растојању од најмање два метра у свим правцима од осталих путника и чланова посаде.

***Препоруке се могу мењати у складу са актуелном епидемиолошком ситуацијом!**